Digitized in 2006
by
Thrinaina Informatics Ltd, Secunderabad, A.P., India.
(http://www.thrinaina.com)

From the original owned by
Sundarayya Vignana Kendram
and its partner Institutions

as part of the
British Library Endangered Archives Programme
supported by the
Lisbet Rausing Charitable Fund

Except for individual research purpose
any reproduction should be made with
written permission from the

Sundarayya Vignana Kendram,
1-8-1/B/25/A, Bagh Lingampally, Hyderabad - 500 044
Andhra Pradesh, India

COPYRIGHT STATEMENT

The copyright laws of the United States (Title 17, United States Code) and of India (Copyright Act of 1957) govern the making of photocopies or other reproductions of copyrighted material including foreign works under certain conditions. In addition, the United States extends protection to foreign works by means of various international conventions, bilateral agreements, and proclamations.

Under certain conditions specified in the laws, libraries and archives are authorized to furnish a photocopy or other reproduction. One of these specified conditions is that photocopy or reproduction is not to be used for any purpose other than private study, scholarship, or research. If a user makes a request for, or later uses, a photocopy or reproduction for purposes in excess of "fair use," that user may be liable for copyright infringement.

These institutions reserve the right to refuse to accept a copy order if, in their judgment, fulfillment of the order would involve violation of the copyright laws of the United States or India.

కిమ్మూరు కైఫీయతు

రాజమహేంద్రవరము, 1915

Record no. 748

Kimmūru Kaiphīyatu

Rājamahēndravaramu, 1915

Record no. 748

SUNDARAYYA VIGNANA KENDRAM
1-8-1/B/25/A, Bagh Lingampalli
Hyderabad – 500 044, Andhra Pradesh, India

కిమ్మూరు కైఫీయతు. - 1. కూర్పు. - రాజమహేంద్రవరము : ఆంధ్రసారస్వతనికేతనము, 1915.

11 p. ;17 cm.

Record no. 748

Kimmūru Kaiphīyatu. - 1. kūrpu. - Rājamahēndravaramu : Āṃdhrasārasvata Nikētanamu, 1915.

11 p. ;17 cm.

Record no. 748

35 mm microfilm
Image placement: IA (IIA) IB IIB Date filming began:

748

144
5372

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] [illegible]

కిమ్మూరు క్షేత్రములు

ఆంధ్రదేశమందు విద్యాక్షేత్రములకు [illegible]
అగ్రహారములు [illegible] ప్రసిద్ధి [illegible]
[illegible] కొన్ని దినములు [illegible] కిమ్మూరు [illegible]
[illegible]
[illegible] కొన్ని [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] గ్రామములు [illegible]
[illegible] గ్రామములు కిమ్మూరు [illegible]
[illegible] ఈ క్షేత్రగ్రామములు కిమ్మూరు [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] (౬౦౦) [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

యుటీవల కీమ్మ్యాదుసీమ వత్సవాయువారికి స్వాధీనమయిన తరు
వాతను వత్సవాయ పెదరాయజగపతిరాయలు తమ పేరట నకట్టిం
చిన గ్రామము, జగ్గంపేట; మర్రిపాక; రాపర్తి; వెరసి యీగిర
గ్రామములు శ్రీమన్మహామండలేశ్వర కాకతి ప్రతాపరుద్ర దేవ
మహారాజులుంగారు ఆంధ్రదేశం పరిపాలన చేసేటప్పుడు వారికట్టు
నకుండి పెదమల్లరాజా, చినమల్లరాజా అనేయుభయులున్నూ
ఆంధ్రదేశం ప్రభుత్వము చేస్తూన్నూ తూర్పున రాఘవరాజానీమ
సరిహద్దుకు బెండపూడి అనే గ్రామమువద్దను కొండమీదను
గొప్పది వకదుర్గము కట్టించి ఆదుర్గములోను నిలిచి ప్రుంజేవారు,
వీరు ౫౦ సంవత్సరములవరకున్ను ప్రభుత్వము చేసినారు. వారి
తరువాతను కొండవీటిరెడ్లు వారికాలాన కూనయనాయుడు
అనేఅతను ఆంధ్రదేశమునందు గోదావరి మొదలుకొని తూర్పున
కోనపర్యంతమున్ను రాజ్యము ఏలుచునుండెను. ఆయనకుమారుడు
ముమ్మిడినాయకేంద్రుడు కోరుకొండపట్టణమునందు తన తండ్రి
యైన కూనయనాయకుడు కట్టించిన కోటలో నివాసముగావుండి
గోదావరి ఉభయతీరములయందు లిన్ని భాగలనాడు మొదలయిన
దేశములు రాజరికము చేసినాడు. యీ ముమ్మిడినాయకుడి కాలే
నను. శాలివాహన శకవరుషంబులు (౧౩౭౫) అగు నేటి
విజయసంవత్సర ఫాల్గుణ శు ౧౦ బుధవారం నాటి శిలాశాసనము
కోరుకొండమీద శ్రీరంగనాయకుని ఆలయము నదుమొదట నిలు

వున పాతియున్నది. తరువాతను కాటమరెడ్డిగారి పుత్రులయిన
వేమారెడ్డిగారి పౌత్రులయిన వేమారెడ్డిగారు ఆంధ్రదేశము
ఏలుచునుండి శ్రీమత్సు_మహారాజాధిరాజ త్యాగదీక్షితుని
దివ్యమంటపము సభామంటపపూర్వభాగమున మహామండపము
మును వేమవరము అనేగ్రామము నిర్మాణము చేయించినారు.
మరిన్ని చాళుక్యభీమవరములో శ్రీ భీమేశ్వరదేవరకున్ను,
ద్రా క్షా రా మ లో శ్రీ భీ మే శ్వ ర దే వ ర కు న్ను వారి
యింటాకిక్కినరేళ్ల స్వగ్రామయింటను శ్రీపిఠాపురం కుంతీమాధవదే
వరకున్ను శ్రీకోరుకొండ శ్రీనృసింహస్వామి వారికిన్ని మంటపము
గోపురాదులు కట్టించి భోగరాగాదులకు వినియోగము యిచ్చినారు.
యింటిగారి గ్రామము సోంప్రకరమునకు ఆగ్నేయభాగమునందున
ఆమునకుమారనుకు పూర్వమును చాళుక్యరాజులు కట్టించిన
కొండమీద దుర్గమునకు సామాన్యమునగాను గ్రామనిర్మాణము
చేయించినారు. అది వేమగిరి అని నామకరణమైయున్నది. వేమా
రెడ్డితరువాతను యీ సంతతివారివారు రెడ్డి పెద సంకన్న అనే
ఆయన కొవ్వూరు; గుడుగుడుమిల్లి; కొంటాల; కొత్తపల్లి; కీమ్మ్యాదు
పోలునాడు; అధికారము చేస్తూవుండి వారివద్దనరావారు
యునుకపిల్లి పెద్దాపాత్రుడు అనే పాత్రసామంతుడికి కీమ్మ్యాదుసీమ
అధికారము యిచ్చి ఆసీమవల్లన చేసే పేరకము పెద్దాపాత్రుడు వా
పున్ను సిద్ధంది వారికి వనరులు పంచిరిను నియమించి దిగ్విజయం

వయుక్తము నగరికిబుచ్చేలాగు [illegible] రరుచేసివుండిరి. అప్పుడు [illegible] సీమలో అంకువలయి వృత్తి [illegible] ఉత్తరభాగమునందు రెండున్న [illegible] లుమ్నా లోవుచేసి కోటకట్టించి [illegible] —ఉంటిప్పించి అక్కడికి [illegible] నారు. రెడ్డివారు ప్రభుత్వం [illegible] ములు గజపతిప్రకారము [illegible] నుండగాను పశ్చిమరాజ్య [illegible] వ నరపతిసింహాసనస్థుడైన [illegible] రాయలు చెతురంగబలస [illegible] యు విజయంచేసినప్పుడు [illegible] కనుకరు లేచి వెళ్లినారు. [illegible] ను, యీదేశము [illegible] వృ రాయలవారు తిరిగి వచ్చి [illegible] వారిను గజపతివారు దేశ [illegible] గాక్రింద కొండవీడు, [illegible] మున్నాను పోలునాడు సీమ [illegible] రు సీమ యినుకపల్లి పెను [illegible] డిరి. వ్ను కొన్ని దినములు [illegible]

ల్లి, నాగులనాడు, కొత్తపల్లి, కిమ్మూరుసీమలు వచ్చి శాప్రభుత్వం చేస్తూవున్న రెడ్డి వెంకటప్పగారు కాలము అయిన తరువాతను విస్సాను అనేఅతనువసి రెడ్డివారి కొలువాను ఆయన్ను ప్రభుత్వం చేస్తూయుండెను. రెడ్డివారివద్ద వత్సవాయితిమ్మరాజు అనేరాజు కుమారుడు రెండు వేలమందితో నవకరీచేస్తూవుండగాను తిమ్మ రాజుగారికి దివానపతి వను క్షేమము జరగగా, ముప్పయి వర. గనా; నాగులనాడు ౧౦౧ వరగనా కిమ్మూరు యీ మూడువరగ ణాలు యిచ్చెను. కోటపల్లి, పెద్దింగి, నవాగాలక్షరా గ్రాముం లయిచ్చిరాను గనుక వత్సవాయితిమ్మరాజుగారు పెద్దాపురము లోగడకట్టించిన పెద్దాపురమనే పేటువద్ద కోటలో ప్రవేశించి వరగణాలు ఉంచుకొని ప్రభుత్వం చేయుచుండిరి. తిమ్మరాజుగారికి శివ తల్లియైనాయుసైన గజపతిరాజు నారాయణరాజుఅనేఆయనకు వ యుసైనాతియున్న గాదెయములలో చిల్లంగి నగయరా కొన్ని గ్రామములు అయిదువ్వతోక్రింద నెమక్రరుచేయించి యిచ్చినారు గనుక అయనవచ్చి చిల్లంగిలో మట్టికోట కట్టించి గ్రామములు బందోబస్తు చేయించినారు యీప్రకారము జరుగుతూవుండగా ను వత్సవాయి తిమ్మరాజుగారి కుమారుడు జగపతిరాజునారు. ఆయనకుమారుడు తిరి తిమ్మరాజు గజపతిరాజువారిని కొట్టి చిల్లంగికోట కాలిచేసి ఆగ్రామములు కిమ్మూరువరగణాలలో కలుపుకొని [illegible] ను. తరువాత తిమ్మరాజుకొమా

కూడా జగపతిరాజు యీయన పేరు వృద్ధందరాయజగపతి అనేపేరు కలదు. వీరు రాజరికము చేస్తూవుండగా కిమ్మూరు గ్రామానకు పశ్చిమమున నాలుగు క్రోశముల దూరమున రాజపూడి అనే గ్రామం లోను ఆ గ్రామము క్షాత్ర స్థలముగ యుండేది గనుక అవసరాల పెద్దిరాజు అనే ఆయన వక గోలకొండ వ్యాపారి అనేవాడుకగల నియ్యోగి ఒకరు కలరు; ఆయన యింటివద్ద సీతడు అనేవాడు వక చదురుజోయువాడు వుండేవాడు ఆచిన్నవాడు పెద్దిరాజుగారి దూడలును మేపిస్తూయుండేవాడు వాడు పొలములోకి ప్రొద్దు న కే దూడలను తోలుకొని వెళ్లి వచ్చువాడను జాము ప్రొద్దుఅయిన తరువాతను చద్దిన్నము ఆకుతోటి పెద్దిరాజువట్టుకువెళ్లి పెట్టు చూ యుండేవాడు ఒకనాటికాలమందు సీతడు ఎప్పటివలెనే దూడలను తోలుకొని పొలములోకి వెళ్లి ఆదూడలను బీడులోవదలి తానొక చెట్టునీడను నిద్రపోవుచుండగా రెండుజాములు అయ్యే వేళకు పెద్దిరాజు యెప్పటివలెనే చద్దిన్నము తీసుకుపోయే వేళకు సీతడుముఖముమీద తీక్ష్ణమయిన యెండవచ్చియుండగాను ఆయెండ వానిముఖముమీద తగలకుండా వకసర్పము తనపడగ సీతడుముఖముపైన అడ్డుపెట్టివుండగాను పెద్దిరాజుచూచి వీడు బహుఅదృష్టవంతుడు. కానైయున్నాడని తలచి వానిని లేపి చద్దిఅన్నము పెట్టి వాడి భోజనము అయినతరువాతను సీతా నీకు భాగ్యంవస్తే నాకేమియిస్తావురా అని పెద్దిరాజు అడిగితే నాకు

భాగ్యంవస్తే అంతాయిదేగాని మరివకటి కాదని చెప్పెను. అది మొదలుకొని వాడిచేత దూడలుకాపించక వానికి విద్యచెప్పిస్తూ గరిడీలు సాము నేర్పిస్తూ యీప్రకారం వుండినతరువాత వానికి ఆయుధములు వస్త్రములు కట్టించి రాజమహేంద్రవరములోకి గోల్కొండనుంచివచ్చిన నవాబులవద్దకు కొలువుకు పంపించగా వాడు వెళ్లి కొలువుచేసి వీడు యుద్ధములోకూడా వెళ్లి యెక్కు వక్కడికార్యములు విద్యాపాకము బాగాచేస్తూ వచ్చినందున వానికి [illegible] మొదటి ప్రదేశ [illegible] యిచ్చినారు. మన్నెం [illegible] [illegible] విస్తారం అయినందున సీతడుఅనేవానికి చిత్తాఖానుడు (Chitab-Chan) అని కితాబుయిచ్చి మన్నెపులంచ [illegible] [illegible] అది ముజరాయిచ్చివుంచగా శ్రీ చిత్తాఖానుడు అవసరాల పెద్ది రాజును వద్దకు పిలువబంపించి [illegible] మన్నెపసీమను [illegible] యీనాటుములో నే పైవున యెక్కడయినా క్షాత్రంగావుండే స్థలంచూచి అక్క డవక కోట బందోబస్తుచేసుకొని వుండినట్టయితే మనం [illegible] చేస్తే ప్రబలించగలము. తరువాత మనకును వకరువంటి లేరు. ఆలాగున అని ఆలోచనచేసి రాజపూడి మన్నెముగనుక అక్క డ [illegible] కోట కట్టించి అక్కడవుండి మన్నెములు ఏలవలెన్ని [illegible] [illegible] తనవద్ద పెద్దిరాజును

చిక్కనిరీత్యాయముగాని వుండెను. శిఖాశిఖానుడికి వివాహమయి
జరుపవలెనని అప్పలమ్మ అనే కుమార్తె కలిగినది. ఆదిన్నదానికి
సంపూర్ణ యౌవనమువచ్చి పెండ్లికాకవుండగా ఆ అవసరాల
పెద్దిరాజును ఒకనాడునాగాది తనవద్దకురమ్మనుమని వర్తమాన
మంపించినదట! అందుకు పెద్దిరాజు చెప్పినమాట నీవుతండ్రినాకు
తండ్రి! రక్షకుడుగనుక నీవునాకు తోబుట్టుతో సమానంగాని
మరివకటికాదు. మరొక్కరికి చెప్పినముగా నీవునాయందు యీలా
తలచడం మంచిదికాదు. అని పలికిన ఆమాటలకు ఆదిన్న
దానికి కోపమువచ్చి తండ్రియైన చిత్రాశిఖానుడితో ఏమని
చెప్పినదంటే అవసరాల పెద్దిరాజు నన్ను తనవద్దకు రమ్మనుమని
వర్తమానము పంపించినాడు అని అందుకు చిత్రాశిఖానుడికి
చాలాకోపంవచ్చి పెద్దిరాజును కచేరీకిపిలువనంపించి మాతృ
ద్రోహంవంటి రాజద్రోహం చేసినవారికి యేమిచేయవలె
ననిఅడగగా ఆమాటకు పెద్దిరాజు యీలాగడిగినాడు గనుక
దీనిని మనము మరల్చలేము అని అనుకొని తనరెండుకళ్ళూమూర
కత్తితో తీసి యెదుటవుంచి ఆలాగంటిసంగతి నిజమైనా అబద్ధ
మైనాగాని ప్రభువుకు నిజమనితోచినప్పుడు అనుమానం యెవడి
యందువున్నదో అపురుషునిని యీప్రకారం శిక్షించవలెనవని
చెప్పగా నీవే అవనిచేసినవాడవని చెప్పినవాడాయెను. నరే నా
యందు అనోమమున్నదో లేదో భగవంతునికి తెలియును. నీకు

నాయందు అనోమం వున్నదిగనుక నే ఆశిక్ష చేసుకున్నవాడిని అ
యినాను. యిందుఫలము మీరు తెలిసుకొనగలరని చెప్పి వెం
టనే పెద్దిరాజు యింటికి వెళ్ళిపోయి మిక్కుట రాజమహేంద్రవర
ము వెళ్ళిపోయి అక్కడ అన్నాశిఖానుడు అనే పెద్దమనిషి
వుండగా ఆయనతో తనసంగతి చెప్పెను. ఆపెద్దమనిషి పెద్ది
రాజును ఆదరించి వుంచెను. కొంతకాలముయిన తరువాత ఒకనా
డు పెద్దిరాజును పిలిపించి శిఖాశిఖానుడు అంతటి ముస్లిమువై అ
యిన్నాను నిన్నుగురించిన పని చేసెను కాబట్టి నిశ్చయమైనా
ము అతడిని వంచించే సాధనము చెప్పవా! అది ఆనుమానా
మంచిది. పెద్దిరాజు నాలో అంతకన్నా ఒక్కవిద్య తెలుసును. వీరికి
తప్పకాక వస్తాను చెప్పినందున వెంటనే కొంతకాలముచ్చి పం
పాయను గోల్కొండనుంచి తెచ్చిన పెద్దిరాజు సైన్యాన్ని చే
సి భర్తృహరి పాడిపెట్టి మునుకోటలు పెంచుకొనుయుగా పెద్దిరా
జు రాజమహేంద్రానికోట ఫౌజుతో ముట్టడివేయగా కోటలోను శిఖా
శిఖానుడు సైన్యములు లయముచేసి అంతట పట్టణంయందేక కో
టవిడచి తనసైన్యములతో కూడా పరారియైపోగా పెద్దిరాజు వెం
టనడచి కోటలోపల్లిలో ప్రవేశించి శిఖాశిఖానుని పట్టుకొని తల
తీసినాడు గనుక యిందువల్లనే ఆ వర్తమానం రాజమహేంద్రవరము
పంపించినాడు. నాటినుండి రాజమహేంద్రానికోట నిర్జనమయిపోయినది.
యిక్కడికి యీకాశ్యాఘాగములోను రెండవయుద్ధములోను పట్టుకున్న

రించటి పూర్వము సారంగపాణి [illegible]
ను కీర్తి తిమ్మరాజుగారు దేవాలయము [illegible]
వచ్చిన విగ్రహం ఆలోక్కడ మనస్సుతో [illegible]
యుండుటకు తగినచోట్లు చేయించి నాటిలు [illegible]
టి అక్కడ ధాన్యాగారము మొదలు [illegible] చేయించి
నుండిరి. తరువాత సారంగపాణి [illegible]
[illegible] తీసుకవచ్చిరి. జగపతి రాజుగారి [illegible]
[illegible] యొద్దకు పోయిరి. [illegible]
గారు [illegible] పట్టుకొనివచ్చి [illegible]
అంతట [illegible] అతిస్వామిని [illegible]
[illegible] యుండగా [illegible]
[illegible] రాజుగారు [illegible]
[illegible] సంగతి [illegible]
[illegible]
[illegible] చేసి [illegible]
[illegible] చేసినంతట [illegible] రాగమ్మగారు [illegible]
[illegible] చేసుకొని [illegible]
[illegible] స్వామిని వచ్చి [illegible]
[illegible] రాగమ్మగారి దగ్గర ఉండిరి. [illegible]
[illegible]

[illegible] వారు. మాకు తెలుసును అది తీసికొనిపోయిన
మూర్తిస్వామిక్షయము తోడుకవచ్చినందున వర్షాలయి రాగమ్మ
తనమూర్తి యైన తిమ్మరాజు. [illegible] యొద్దకు అం
పించగా ఆయొద్దకు అతి స్వామిని పట్టుకొని [illegible]
[illegible] నాయింటి దండించినారు. తరువాత రాగమ్మగారు
[illegible] తిమ్మ [illegible] శ్రీ [illegible]
ను. అందుచేత మూర్తిస్వామి [illegible] అతిస్వా
[illegible] చేసి దండించి తిమ్మరాజుగారి [illegible]
[illegible] జగపతి రాజు [illegible] యుండగా [illegible]
[illegible] మూర్తిస్వామిని [illegible]
[illegible] రాజుగారు [illegible]
[illegible] అన [illegible]
రాజుగారు [illegible] మూర్తిస్వామి [illegible]

నోటు:— [illegible]

17 [illegible]

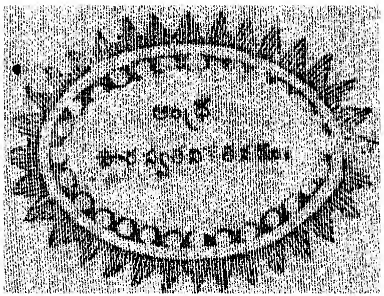

[illegible]

[illegible] [illegible]

[illegible] [illegible]

1. [illegible] ([illegible]) 0-10-0
2. [illegible] ([illegible]) 0-10-0
3. [illegible] ([illegible]) 0-10-0
4. [illegible] ([illegible]) 0-10-0
5. [illegible] ([illegible]) 0-10-0
6. [illegible] 0-10-0
7. [illegible] ([illegible]) [illegible]
8. [illegible] [illegible]
9. [illegible] [illegible]
10. [illegible] [illegible]
11. [illegible] [illegible]
12. [illegible] [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

END OF
TITLE